Statsforvalteren i Nordland

| Vår dato: | Vår ref: |
|---|---|
| 24.03.2023 | 2023/1317 |
| Deres dato: | Deres ref: |
| 09.02.2023 | 2023/1738 |

SORTLAND KOMMUNE / SUORTTÁ SOUHKAN
Postboks 117
8401 SORTLAND

Saksbehandler, innvalgstelefon
Ole Christian Skogstad,
Klemet Anders Sara (reindrift- SFTF)

# Uttalelse - Oppstart av revisjon for en begrenset del av kommuneplanens areadel – Planid 2014002 - Sortland

Statsforvalteren viser til varsel datert 09.02.23 om oppstart av revisjon av deler av kommuneplanens arealdel.

Det fremgår av oppstartsvarselet at hensikten med planarbeidet er å tilrettelegge for et nytt havneavsnitt på Kringelen. Grunnlaget for dette er en mulighetsstudie fra 2014, revidert i 2021.

## Statsforvalterens innspill

Kringelen, slik vist i figur 1 og 2 i planprogrammet, er ikke med i mulighetsstudien, men hvor selve Kringelneset i øst inngår. Det er derfor uklart hva i mulighetsstudien den nå forestående revisjonen faktisk bygger på. Mulighetsstudien er videre forholdsvis enkel, men den identifiserer noen utfordringer/kjente interesser.

Kringelen er i gjeldende arealdel av kommuneplanens vedtatt 02.11.17 avsatt som rent LNFR-område. I denne planen ble det foretatt en vurdering av behov for næringshavn, og området Ånstadsjøen til Bygdneset ble her avsatt til dette formålet. Dette området på vestsiden av Sortlandssundet må sees i sammenheng med næringsområde og havnefronten både i sør og i nord (Ramnflaugbukta). Det er videre igangsatt reguleringsplanarbeid for havneavsnitt H31 Ånstad. Slår man sammen H31 med tilgrensende område H32 er det i realiteten på kommuneplannivå avsatt ca. 330 daa til havneformål på Ånstad-Bygdneset.

Statsforvalteren er kritisk til at Kringelen fremmes som en «enkeltsak» gjennom revisjon av gjeldende arealplan og uavhengig av planleggingen av landarealene for øvrig. Dette vil kunne begrense muligheten til å vurdere alternative områder og velge de lokaliseringsalternativene som ut fra en samlet vurdering av tidligere, nåværende og fremtidig bruk, og virkninger for naturmangfoldet, reindrift, friluftsliv, landbruk og økonomiske forhold, gir de beste samfunnsmessige resultater, jf. bl.a. nml. § 12 og forskrift om konsekvensutredning § 19. Der hvor reindriftsinteresser blir berørt, vil de samlede virkningene av planer og tiltak innenfor det aktuelle reinbeitedistriktet måtte vurderes og vektes, jf. forskriften § 21. Departementet la i sin innsigelsesbehandling datert 07.04.20 av R13 på Kringelen i gjeldende arealplan (ca. 700 m sørvest

for det nå aktuelle havneområdet) avgjørende vekt på ulempene og konflikten for reindriftsinteressene her.
Bruk av arealer og endret arealbruk er det som påvirker naturen både på land og i ferskvann mest. Nedbygging og annen arealbruksendring gir fragmentering av leveområder, og påvirker naturmangfold, jordvern, beiteområder og klima. Menneske har tatt i bruk og forandret 75 % av jordklodens overflate, på land og hav. I Norge alene ble det i perioden 2008 til 2019 totalt bygget ned over en halv million dekar (Klimautvalgets rapport 2050).

Ubebygde arealer kan dessuten inneholde store lagre av karbon i jord og vegetasjon, og utbygging vil føre til mer utslipp og mindre opptak av $CO_2$. Det må ut fra dette foretas en overordnet, helhetlig og bærekraftig avklaring av bruk og vern i tråd med FNs bærekraftsprinsipper.

I tråd med arealøkonomiske prinsipper bør det så langt som mulig lokalisere nye utbyggingsområder til areal som er bebygd fra før, slik at utbyggingen skjer mest mulig konsentrert. I en slik strategi bør spesielt kvaliteten ved fortetting/konsentrering og transformasjon også vies oppmerksomhet.

Utbygging i urørte områder med spesielle landbruk, reindrift-, friluftsliv-, natur- og landskapskvaliteter eller kulturminneinteresser bør unngås. Klimautvalget påpeker også at tiltak for å løse klimakrisen og naturkrisen i stor grad dreier seg om å ta vare på eksisterende økosystemer og karbonlagre, restaurere forringete økosystemer, og bruke allerede nedbygde arealer til nye utbygginger så langt det er mulig. Her vil strengere fortettingspolitikk være et høyst aktuelt grep. Dette taler klart mot avsettelsen av et nytt havneavsnitt på Kringelen.

**Naturmangfold**
Det er ikke registrert spesielle naturtyper på Kringelen. Det finnes karbonrike arealer på sjøsiden av Fv82. Myrdybden her er usikker, men dette myrområdet hang opprinnelig hang sammen med det store myrområdet Kringelmyran-Strandmyran.  Kartleggingen av dette området er mangelfull, men det er grunn til å anta at dette området har en viktig økosystemfunksjon og danner viktige habitat for planter, evertebrater og fugler.

Våtmarksområdets betydning vil naturlig måtte sees i sammenheng med funksjonsområde for fugler på Kringelenset og strandområdene rundt. Kringelneset er fra tidligere kjent for å være av sentral betydning som rasteplass for kortnebbgjess under vårtrekket. Videre benytter flere rødlistede arter dette området i forbindelse med hekking og næringssøk. Engskoglokalitet på havsediment, som inkluderer et område med svært rik sumpskog, utgjøre et betydningsfullt areal for fugl.

Den kritisk truede svarthalespoven er observert som potensielt hekkende på Skjåneset. Svarthalespove, underarten *islandica* (*Limosa limosa islandica*), er gjennom forskrift av 20.05.11 utpekt som prioritert art. Det følger av forskriften § 3 at enhver form for uttak, skade eller ødeleggelse av svarthalespove, herunder egg og dens reir, er forbudt. Som ødeleggelse regnes handlinger som er egnet til å skade, forstyrre eller på annen måte forringe individer av arten. Det følger videre av § 4 at det i økologiske funksjonsområdet for svarthalespove (dvs. hekkeområder) ikke er tillatt med annen bruk enn «den som tar hensyn til svarthalespovens leveområder».

**Strandsone**
I hundremetersbeltet langs sjøen skal det tas særlig hensyn til natur- og kulturmiljø, friluftsliv, landskap og andre allmenne interesser.  Kommunene plikter å legge vekt på de særskilte arealdisponeringshensyn som er angitt i § 1-8 første ledd ved all planlegging i hundremetersbeltet

langs sjøen. Departementet fremholder i Ot.prp. nr. 32 (2007-2008) s. 64 at bygging i strandsonen bare bør tillates på arealer som ikke har verdi for andre formål, som blant annet landbruk, friluftsliv, biologisk mangfold og kulturmiljø. I henhold til formålet i lovens § 1-8, samt statlige planretningslinjer for hhv. differensiert forvaltning av strandsonen og samordnet bolig-, areal- og transportplanlegging, vil utbygging måtte konsentreres til etablerte byggeområder. For byer og tettsteder vil behovet måtte dekkes gjennom høy arealutnyttelse, fortetting og transformasjon før nye utbyggingsområder tas i bruk.

**Reindrift**
Foreslått planområde Kringelen ligger innenfor Kanstadfjord/Vestre Hinnøy reinbeitedistrikt og benyttes som vinterbeite. Reindriften i Kanstadfjord/Vestre Hinnøy er en kystsamisk reindrift, og vinterbeitene i distriktet befinner seg stort sett i de lavereliggende områder nært sjøen. Kringelen er derfor viktig beiteområde for rein.

Det kan også nevnes at Statsforvalteren i Troms og Finnmark (daværende Fylkesmannen i Troms og Finnmark) anbefalte innsigelse til utvidelse av masseuttak R13 som ligger på Kringelen, vest for planområdet jf. brev av 25.10.2019. Innsigelsen ble tatt til følge av Kommunal- og moderniseringsdepartement jf. brev av 07.04.2019.

Det er for tidlig å si noe detaljert om hvilke konsekvenser tiltaket vil medføre for distriktet. Det er derfor viktig at reindrifta konsekvensutredes, og at dette gjøres av et fagmiljø med reindriftsfaglig kompetanse. Videre er det viktig med en tidlig dialog med distriktet i forbindelse med planarbeidet.

**Landbruk**
NIBIOs AR5 kart viser at det innenfor det foreslåtte planområdet Kringelen er jordbruksarealer, både fulldyrka jord og innmarksbeite. Kommunene er gjennom nasjonale forventninger og brev fra regjeringen bedt om å velge utbyggingsløsninger som sikrer landbrukets næringsgrunnlag og sikrer omdisponering av dyrka jord. Det er en tydelig holdning til at jordvern skal vektlegges i større grad enn tidligere og det er mål om å redusere omdisponering av dyrka og dyrkbar jord. Bevaring av dyrket jord er en nasjonal interesse, og jordbruksarealene over hele landet må tas vare på for å styrke beredskapen og matsikkerheten.

**Tilrådning**
Statsforvalteren har vanskeligheter med å se begrunnelsen og behovet for at Kringelen nå søkes avklart til havnefromål gjennom en svært begrenset revisjon av overordnet plan. Etter vår vurdering med bakgrunn i gjeldende nasjonale føringer fraråder vi allerede på nåværende tidspunkt i prosessen at kommunen går videre med planleggingen av havneutsnitt på Kringelen. Eksisterende avklarte havneområder nord for Sortland vil etter vår vurdering kunne dekke behovet for større havneutsnitt i kommunen.

Med hilsen

Tore Vatne (e.f.)
seksjonsleder

Ole Christian Skogstad
seniorrådgiver

*Dokumentet er elektronisk godkjent*

Kopi:
Nordland fylkeskommune
Statsforvalteren i Trom og Finnmark